

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ КАТЕГОРІЇ ВИДУ ДІЄСЛОВА

Стаття присвячена проблемі кваліфікації категорії виду у сучасному мовознавстві на основі огляду теоретичних напрацювань українських та зарубіжних лінгвістів щодо з'ясування цієї категорії з позиції вираження аспектуальної семантики в структурі дієслівних лексем.

Ключові слова: категорія виду, аспектуальність, дієслово, пропозиційна структура, функціонально-семантичне поле, способи (роди) дієслівної дії.

Традиційно увагу мовознавців привертають лексико-граматичні класи дієслів, зокрема з погляду категоризації їхньої граматичної семантики. В українському мовознавстві основи семантичного дослідження лексики закладені ще в працях О. О. Потебні, який уперше висловив думку про необхідність розрізнення виду і способів дієслівної дії, зазначивши, що граматична форма є елементом значення слова, але в слові все залежить від уживання в мовленні [23, 46].

Міцним теоретичним підґрунтям для дослідження лексико-граматичних категорій (ЛГК) українського дієслова та категорії аспектуальності стали праці українських (О. О. Потебні, О.С. Мельничука, В. М. Русанівського, О.І.Бондаря, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, А.П. Грищенко, А. П. Загнітка, М. Я. Плющ, М. І. Калька, С. О. Соколової, М. В. Мірченка, О. І. Леути та ін.), російських (В.В. Виноградова, Ю. С. Маслова, І. І. Мещанінова, Н. С. Авілової, Ю. Д. Апресяна, О.В. Бондарка, М. Я. Гловинської, А. М. Ломова, О. В. Падучевої, О. М.Соколова, В. С. Храковського та ін.), а також західноєвропейських і американських (А.Баретсена, В. Броя, З. Вендлера) лінгвістів.

У статті поставлено за мету з'ясувати погляди українських і зарубіжних мовознавців на кваліфікацію категорії виду дієслова у сучасній лінгвістиці з позиції лексичної, словотвірної, граматичної,

У потрактуванні категорії виду дієслова сучасні лінгвісти ґрунтуються на понятті аспекту («внутрішнього часу процесуальної ознаки»), визначаючи категорію аспектуальності як властивість динамічної ознаки, що інтегрує навколо себе різнорівневе функціонально-семантичне поле, центром якого є категорія виду. Таке бачення аспектуальності виду представлено у концепції темпоральних полів українського лінгвіста О. І. Бондаря [4]. Підґрунтям його теорії та функціональної граматики загалом, а аспектуальності зокрема, є теоретичні напрацювання фундатора російської аспектології Ю. С. Маслова [18].

Водночас у сучасному зарубіжному мовознавстві останнім часом активно досліджується типологія виду на основі польового підходу та висуваються нові ідеї. Так, К. В. Чвані вважає, що вид не є дієслівною категорією, яка зводиться до єдиної бінарної опозиції, а є семантичним полем, яке містить ознаки вищого порядку, ніж частини мови. Учений зазначає: «Якщо звести частини мови з їхнього «п'єдесталу» та надати їм підрядного, нижчого статусу, це дозволить виявити загальний набір семантично подібних ознак й надасть додаткові можливості для опису внутрішніх та міжмовних «семантичних полів» або історичного пояснення «граматикалізації» або «лексикалізації» [27, 491].

К. С. Сміт, пропонуючи двохкомпонентну теорію виду у мові, вважає, що ця категорія складається з двох незалежних компонентів: ракурсу та ситуаційного типу, кожен із яких представляє семантичну концептуальну категорію і репрезентується у лінгвістиці як категорії різних типів. «Перфективи позначають закриті події, вводячи в поле зору початкову та кінцеву точки у схемі ситуації. Імперфективи позначають відкриті події, оскільки вони не вводять у поле зору кінцеві точки схеми ситуації» [27, 421].

У працях когнітивістів пропонується визначення сутності слов'янського дієслівного виду на базі протиставлення двох типів знань про світ, тобто двох типів картин світу: 1) безпосередньо спостережуваної, яка подана у відчуттях, та 2) структурованої, концептуалізованої картини, яка базується на абстракції та умовиводах. Частково, в межах цього підходу створені «ментальна» [28; 29] та «дейктична» [15] теорії дієслівного виду.

У «Ментальній граматиці» П. Дурст-Андерсена слов'янський вид визначено як пропозиційно-семантичну категорію, яка оперує базовими пропозиційними структурами [28]. Учений наголошує, що в різних мовах дієслова типу *сидеть, работать, убить, sit, work, kill* взаємопов'язані не тільки з відповідною ідеєю, але й з образом (подібно до імен типу *проигрыватель, дом, recoder, house*), який

будується на відповідностях між фігурою та фоном (figure – ground). Образний фрейм, створюваний дієсловом, автор називає *базовою ситуацією* (ground - proposition), а поняттєвий фрейм – базовою пропозицією (ground - proposition) та на основі цих понять будує аспектуально релевантну класифікацію дієслів. Статальні дієслова типу *сидеть, стоять*, позначаючи стан, створюють прості стабільні образи, а типу *стучать, идти, ходить*, які є дієсловами динамічної діяльності, створюють нестабільні образи. У цілому ті чи ті образи представляють гомогенні ситуації і є дієсловами не-дії (non-actionverbs). Дієслова дії типу *дать / давать, открыть / открывать* мають дві базові ситуації та дві базові пропозиції: діяльність та стан. П. Дурст-Андерсен дієслова дії розглядає як конструкти, які не мають денотата в реальності. Дієслово доконаного виду (ДВ) представляє позначувану ситуацію як подію, тобто як статичну ситуацію, яка викликана попередньою діяльністю, а дієслово недоконаного виду (НДВ) ту саму ситуацію представляє як діяльність – процес, який веде до цієї події. НДВ пов'язаний з подіями, які спостерігаються, тому що тільки діяльність (activity) або стан (state), виражені дієсловами НДВ, можуть бути подані у відчуттях, спостережувані, тоді як дієслова ДВ виражають події, які безпосередньо спостерігатися не можуть, це вже свого роду конструкти (пор. *уложить*),

в яких встановлюються причиннові зв'язки між спостереженим станом (пор. *лежать*) та попередньою діяльністю (пор. *укладывать*). На думку вченого, дієслова дії НДВ (типу *укладывать*) також виражають концепт-конструкт, через те що позначають спостережену діяльність, яка сприймається як причина майбутньої ситуації стану (*лежать*) [28, 58 – 62]. Отже, вчений робить висновок, що в основі аспектуально релевантної типології дієслів слов'янських мов лежить перцептивне поняття зображення, картинки (a perceptual notion of picture), яке може бути двох типів – стабільне та нестабільне, співвіднесені зі станом та діяльністю. Видові відмінності і простежуються у межах пропозиційних структур, створюваних дієсловами дії: видові пари типу: *открыть / открывать* виражають дві сторони, два сприйняття того самого концепту – дії, причому ДВ представляє ситуацію як подію, НДВ – як діяльність, саме за допомогою акціональної деривації – делімітативного, інхотативного, пердуративного способів дії [28, 65]. Ця теорія, на думку О. В. Петрухіної, пояснює лексичну тотожність членів видової пари, їх здатність до взаємозаміни у відповідних типах контексту [21].

На думку А. В. Кравченка, опозиція ДВ та НДВ відображає «контраст між двома типами знань та подій: феноменологічним на основі індивідуального чуттєвого досвіду, та структуральним знанням, яке базується на абстракції, ... спостережені події протиставлені подіям, референція яких не пов'язана із вказівкою на спостерігача» [15]. Таке визначення, за О.В. Петрухіною, прямо протилежно інтерпретації когнітивної сутності видів у теорії П. Дурст-Андерсена, оснований на традиційній аспектології зв'язку ДВ з одиничними та локалізованими на часовій осі ситуаціями, а також здатності НДВ вільно вживатися стосовно як до локалізованих, так і до нелокалізованих дій, і для аналізу змістової сутності видів у слов'янських мовах. Вчена наголошує, що когнітивний підхід не заперечує положення попередніх досліджень аспектуальної семантики, які базуються на таких важливих онтологічних характеристиках дії, як параметри її перебігу в часі. На думку О. В. Петрухіної, традиційна аспектологія та когнітивно орієнтований підхід до вивчення слов'янського виду принципово не суперечать у з'ясуванні моделі розподілення дії у часі [21, 37]. Наприклад, Р. Лангакер вважає, що оскільки як семантичне поле дієслова формують процеси, концептуалізація останніх багато в чому визначається концептуалізацією темпорального розвитку ситуації – темпоральним профілем процесу [30, 44]. Важливо зазначити, що вид як одна з основних категорій слов'янських мов тісно пов'язаний із категорійною семантикою основного ознакового слова – дієслова, яка визначається як процесуальна ознака за перебігом у часі.

Нова інтерпретація російського виду представлена в монографії А.М.Ломова «Типология русского предложения», де вид визначено як «кваліфікатор буття», що вказує на «те, як існує у часі семантичний об'єкт, як представляє або субстанційний компонент у цілому (в односкладних реченнях), або один з елементів цього компонента – присудок (у двоскладних реченнях)» [17, 57]. Але у цій теорії також пропонується темпоральна модель, тільки не дії, а «буття», що виводить вид за межі дієслова.

Проте відомо, що А. Мейє до вивчення семантики дієслів слов'янських мов зауважував: «Вивчати слов'янське дієслово, не беручи до уваги префіксальних форм, – це значить займатися абстрактними судженнями, віддаляючись від реальних фактів мови» [19, 235 – 237]. Використання різних префіксів, на його думку, дозволяє слов'янським мовам надавати дієсловам, крім видового значення, різних оцінних, експресивних відтінків. Зокрема дієслова недоконаного виду не завжди набувають значення доконаного виду тільки завдяки приєднанню префікса. Цієї ж думки дотримується

В.І.Борковський, зосереджуючи увагу на внутрішньовидові формально виражені і успадковані від глибокої давнини відмінності, які репрезентують відношення дії до її завершення в часі, до її перебігу, тривалості, спрямованості / неспрямованості руху, поступового переходу з одного стану в інший тощо [11, 263]. Про те, що префіксальні дієслова можуть виражати і недоконану дію, стверджує і Б. М. Головін [12, 174].

Цікаву думку висловив, зокрема, Ю. С. Маслов, наголосивши на тому, що всі «аспектуальні значення, які виступають у ролі категорійних компонентів лексичного значення дієслів, становлять систему аспектуальних класів і підкласів дієслівної лексики» [18, 10 – 11]. Аспектуальні класи частково накладаються один на одного і подрібнюються на аспектуальні підкласи, або так звані способи дії. На думку Ю. С. Маслова, лексеми різних СД – це завжди різні дієслова і частіше вони позначають об'єктивно різні дії. Видові ж форми загалом позначають абсолютно тотожні дії [18].

Динамічність, темпоральність та процесуальність як невід'ємні ознаки дієслова назвав у свій час і Є. К. Тимченко, трактуючи дієслово («часівник») як частину мови, що виражає «чинність», корелятами чого в сучасній аспектологічній метамові є «діяльність», або «процес» [26,14]. Такий підхід ґрунтується на аристотелівському визначенні дієслова як частини мови, що позначає час – міру руху і спокою [2, 94 – 153].

О. В. Бондарко, характеризуючи модель функційної граматики, зазначає, що для неї особливе значення має питання «як побудована сфера функцій, сфера функціонування», на з'ясування якого пропонує вивчення системи семантичних категорій та їхнє мовне вираження. Концептуальною основою моделі такої граматики учений вважає *семантичну категорію, семантичне поле і категорійну ситуацію*. За визначенням ученого, «функціонально-семантичне поле (ФСП) – це семантична категорія, розглядувана в єдності із системою засобів її вираження в конкретній мові» [6, 289]. Хоча ФСП пов'язане з категоріями мислення, а через них і з реальною дійсністю, але такого типу єдності (угруповання) є мовними, і не тільки за формальним вираженням, але й за змістом кожного із засобів. Притому ФСП пов'язане з динамікою мови, відображає реальні процеси мисленнєво-мовленнєвої діяльності людей. А отже, за словами О. В. Бондарка, «мовна парадигматична система ФСП співвідноситься з їхньою проекцією на висловлення – аспектуальними, таксисними, модальними, квалітативними, локативними, буттєвими, посесивними та іншими категорійними ситуаціями» [6, 290 – 291].

Вид дієслова в українській мові розглядають як морфологічну категорію дієслова, яка знаходить вираження в системі протиставлених одна одній форм доконаного і недоконаного видів чи в зіставленні різних дієслів, об'єднаних у видові пари. Категорія виду передає перебіг дії з огляду на її цілісність / нецілісність, процесуальність / непроцесуальність та деяких інших семантичних ознак.

В. М. Русанівський характеризує вид як специфічну категорію у слов'янських мовах. На його думку, в давній слов'янській правові дієслова розрізнялися з погляду односпрямованості чи різноспрямованості дії, означеності чи неозначеності. Пережитком цього давнього праїндоевропейського протиставлення дієслівних основ у всіх сучасних слов'янських мовах є невелика група дієслів руху й переміщення, в якій слова з тим самим коренем об'єднуються в пари за ознакою «односпрямованість / різноспрямованість» або «нерозчленованість / розчленованість» [24, 24]. Учений зазначає, що кожна дієслівна форма в певному контексті виражає значення доконаного чи недоконаного виду, у якій втілено одну з найсуттєвіших рис дієслівності – вираження динамічної ознаки або в процесі її розгортання, становлення, або цілісного комплексу, повністю реалізованого чи спрямованого на вичерпне здійснення [24, 216 – 217]. Категорія виду відображає одну з найхарактерніших структурно-семантичних особливостей слов'янських мов, із формально-граматичного погляду ґрунтуючись на взаємному протиставленні форм доконаного і недоконаного виду в межах дієслівної лексеми. Дослідник не заперечує діаметрально протилежних поглядів на статус категорії виду, зокрема

Л. А. Булаховського, який визначав вид як словотвірну категорію [8]. В.М.Русанівський визнав поділ дієслів на парновидові, двовидові й одновидові, виділяючи серед одновидових такі, що мають спеціальні показники родів дії – префікси та суфікси. Учений уперше в українській аспектології

торкається проблеми взаємозв'язку виду і лексичного значення дієслова, одним із виявів чого вважає можливість безпрефіксних імперфективів співвідноситися за видом одночасно з

кількома префіксальними перфективами [24, 68 – 72]. На думку М.І.Калька, хоча праці В. М. Русанівського ґрунтовані в аспекті формально-граматичної парадигми, у них відчутно помітний і крок у бік функціонально-категорійної [14, 25].

З'ясовуючи специфіку видової опозиції дієслова, І. Р. Вихованець, зазначає, що в семантичному плані на парадигматичному рівні виражено стосунок до диференційної семантико-граматичної ознаки цілісності дії. Різна орієнтованість видових форм щодо ознаки цілісності формує привативну опозицію граем. Маркованим членом опозиції виступає доконаний вид, немаркованим – недоконаний. Маркований доконаний вид в усіх випадках виражає ознаку неподільної цілісності дії. Немаркований недоконаний вид у різному контекстуальному оточенні стосується або ознаки процесуальності, або ознаки цілісності. Отже, на думку вченого, семантичну структуру категорії виду визначають дві диференційні ознаки – цілісність і нецілісність дії [10, 93].

А. П. Грищенко характеризує категорію виду як несловозмінну морфологічну категорію, яка ґрунтується на протиставленні двох значень: 1) повністю реалізованої, обмеженої граничним виявом, цілісної процесуальної ознаки; 2) неповністю реалізованої, не обмеженої граничним виявом, нецілісної процесуальної ознаки [25, 408] і зазначає, що, цю дієслівну категорію неможливо розглядати без дослідження внутрішніх семантичних основ видових відмінностей – способів (родів) дієслівної дії [25].

На думку М. І. Калька, вид не належить ні до словозмінних, ні до класифікаційних категорій. Із позицій традиційного поділу він має лише репрезентації, співвідносні з відповідними їхніми виявами. «Обслуговуючи окремі значеннєві варіанти дієслова, вид є категорією особливого, конгломераційного зразка, що передбачає поєднання словозмінних та класифікаційних виявів у межах однієї полісемічної лексеми» [14, 36].

Подвійний статус категорії виду як граматичної (морфологічної) категорії ґрунтується на протиставленні значень обмеженості / необмеженості, результативності / нерезультативності дії, процесу, тривалості стану. Інші спектри аспектуальної категорійності дієслів, представлені словотворчими засобами, є невидовими парами, а переважно одновидовими, хоча утворені від спільного кореня (чи тієї самої твірної основи). Тому М. Я. Плющ вважає, що класифікаційна функція категорії виду як ядерної семантики категорії аспектуальності також властива дієслову, оскільки реалізується на лексичному рівні у способах (родах) дієслівної дії, які містять нашарування кількісних, темпоральних, оцінних, емоційних, експресивних (конотативних) значень. У лексикографічному потрактуванні, на думку вченої, одновидові префіксальні дієслова доконаного виду треба подавати окремою словниковою статтею, а можливу видову форму – на другому місці (наприклад: *сохнути* – *висохнути* (видова пара – перфективація), *засохнути* – *засихати* (видова пара – імперфективація); *розсміятися* – одновидове дієслово) [22, 245 – 250].

Різні погляди на категорію виду висловлюють зарубіжні лінгвісти, характеризуючи її як словозмінну морфологічну [9, 395; 11, 115] як класифікаційну категорію [1, 41; 20, 85; 16, 54], або як категорію змішаного словозмінно-класифікаційного типу («непослідовно корелятивну») [18, 181 – 183; 5, 76; 17, 18 – 20]. Багатопланова категорія виду, яка пронизує дієслівні системи слов'янських мов, тісно пов'язана з граматичною, словотвірною, лексичною системами, але це не означає, що для її інтерпретації не можна використовувати й логічну категоризацію відношень за ознаками віднесення категорійної семантики виду до того чи того типу мовних категорій.

Отже, дослідження категорії виду актуальне і сьогодні, на часі комплексне вивчення її на нових теоретичних засадах з опорою на поняттєві прототипічні категорії, які відображають об'єктивні відношення мовної картини світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авилова Н. С. Вид глагола и семантика глагольного слова / Н. С. Авилова. – М., 1976 – 288 с.
2. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. – М.: Мысль, 1978 – 1981. – Т. 2. – 602 с.; Т. 3. – 613 с.
3. Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В.М. Русанівський. – К.: Либідь, 1993. – 335 с.
4. Бондар О. І. Темпоральні відношення в сучасній українській літературній мові: Сиєма з асобів вираження / О.І. Бондар. – Одеса: Астропринт, 1996. – 192 с.
5. Бондарко А. В. Теория морфологических категорий / А. В. Бондарко. – Л.: Наука, 1976 – 255 с.

6. Бондарко А. В. Теория значения в системе функциональной грамматики: На материале русского языка / А. В. Бондарко. – М.: Языки славянской культуры, 2002. – 736 с.
7. Борковский В. Й., Кузнецов П. С. Историческая грамматика русского языка / В. Й. Борковский, П. С. Кузнецов. – М.: Издательство АН СССР, 1963. – 512 с.
8. Булаховский Л. А. Курс русского литературного языка / Л. А. Булаховский. – 5-е изд., перераб. – К.: Радянська школа, 1952. – Т. 1. – 446 с.
9. Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове / В. В. Виноградов. – М.; Л., 1972. – 616 с.
10. Вихованець І. Р. Грамматика української мови. Синтаксис / І. Р. Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
11. Гловинская М. Я. Семантические типы видовых противопоставлений русского глагола / М. Я. Гловинская. – М.: Наука, 1982. – 155 с.
12. Головин Б. Н. Введение в языкознание / Б. Н. Головин. – М.: Высшая школа, 1966. – 332 с.
13. Исаченко А. В. Грамматический строй русского языка в сопоставлении со словацким: Морфология / А. В. Исаченко. – 2-е изд. – М.: Языки славянской культуры, 2003. – 880 с.
14. Калько М. Аспектуальність: категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові: Монографія / М. Калько. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., 2008. – 384 с.
15. Кравченко А. В. Глагольный вид и картина мира // Изв. РАН. Сер. лит. и из. / А. В. Кравченко. – 1995. Т. 54, № 1. С. 49 – 61.
16. Леман Ф. Грамматическая деривация у вида и типы глагольных лексем // ТАСФ / Ф. Леман. – М., 1997. – Т. 2 – С. 43 – 62.
17. Ломов А. М. Типология русского предложения / А. М. Ломов. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1994. – 278 с.
18. Маслов Ю. С. Вопросы глагольного вида. Сб. науч. труд. / Ю. С. Маслов. – М.: Из-во иностранной литературы, 1962. – 435 с.
19. Мейе А. Общеславянский язык / А. Мейе. М.: Изд-во иностр. лит., 1951. – 491 с.
20. Падучева Е. В. Семантические исследования: Семантика времени и вида в русском языке; Семантика нарратива. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Языки славянской культуры, 2010. – 480 с.
21. Петрухина Е. В. Аспектуальные категории глагола в русском языке в сопоставлении с чешским, словацким, польским и болгарским языками / Е. В. Петрухина. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. – 256 с.
22. Плющ М. Я. Грамматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. 2-е вид. / М. Я. Плющ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 328 с.
23. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике / А. А. Потебня. Т. I – II. – М.: Учпедгиз, 1958. – 536 с.
24. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / В. М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 1971. – 315 с.
25. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка [Підручник] – К.: Вища школа, 1997. – 493 с.
26. Тимченко Є. К. Вокатив і інструменталь в українській мові / Є. К. Тимченко. – К.: Вид-во Укр. АН, 1928. – 188 с.
27. Типология вида: Проблемы, поиски, решения [Текст]: материалы Международной научной конференции, (16 – 19 сентября 1997 г., МГУ им. М. В. Ломоносова) / [отв. ред. М. Ю. Черткова]. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1998. – 528 с.
28. Durst-Andersen P. Mental grammar. Russian aspect and related issues. Slavica Publishers. Columbus (Ohio) 1992.
29. Durst-Andersen P. Russian aspect as different statement models // Tense, aspect and action to language typology. N. Y., 1994
30. Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. Vol. I. Theoretical Prerequisites. Stanford (California), 1987.

REFERENCES

1. Aristotle (1978 – 1981). *Sochineniya* [Writings]. In 4 V. Moscow, Mysl' Publ., V. 2, 602 p.; V. 3, 613 p.
2. Avilova, N. S. (1976). *Vid glagola i semantika glagol'nogo slova* [Verb aspect and the verb word semantics]. Moscow, 288 p.
3. Bezpoiasko, O. K. *Horodens'ka, K. H., Rusanivs'kyi V. M. (1993). Hramatyka ukraïnskoi movy. Morfolohiia* [Ukrainian grammar. Morphology]. Kyiv, Lybid Publ., 335 p.
4. Bondar, O. I. (1996). *Temporal'ni vidnoshennia v suchasniï ukraïnskii literaturnii movi: Systema zasobiv vyrazhennia* [Temporal relationship in modern Ukrainian literary language: System of expression means]. Odesa, Astroprint Publ., 192 p.

5. Bondarko, A. V. (1976). *Teoriia morfologicheskikh kategoriy* [Theory of morphological categories]. Leningrad, Nauka Publ., 255 p.
6. Bondarko, A. V. (2002). *Teoriya znacheniya v sisteme funkcional'noy grammatiki: Na materiale russkogo yazyka* [The theory of meaning in the functional grammar: On a material of Russian language]. Moscow, Yazyki slavyanskoy kul'tury Publ., 736 p.
7. Borkovskiy, V. Y., Kuznetsov, P. S. (1963). *Istoricheskaya grammatika russkogo yazyka* [Historical grammar of Russian language]. Moscow, AN SSSR Publ, 512 p.
8. Bulakhovskiy, L. A. (1952). *Kurs russkogo literaturnogo yazyka* [Course of Russian literary language]. Kyiv, Radianska shkola Publ., V. 1., 446 p.
9. Chertkova, M. Yu (ed.) (1998) *Tipologiya vida: Problemy, poiski, resheniya* [The typology of the aspect: problems, searches, solutions]: *Materialy Mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsii, (16 – 19 sentyabrya 1997 g., MGU im. M. V. Lomonosova)* [Proc. International scientific conference (16 - 19 September 1997 M. V Lomonosov Moscow State University)]. Moscow, «Yazyki russkoy kul'tury» Publ, 528 p.
10. Durst-Andersen, P. (1992). *Mental grammar. Russian aspect and related issues*. Slavica Publishers. Columbus (Ohio).
11. Durst-Andersen, P. (1994). *Russian aspect as different statement models. Tense, aspect and action to language typology*. N. Y.
12. Glovinskaya, M. Ya. (1982). *Semanticheskie tipy vidovykh protivopostavleniy russkogo glagola* [Semantic types of aspect oppositions of Russian verb]. Moscow, Nauka Publ., 155 p.
13. Golovin, B. N. (1966). *Vvedenie v yazykoznanie* [Introduction to linguistics]. Moscow, Vysshaya shkola Publ., 332 p.
14. Hryshchenko, A. P. (ed.). (1997) *Suchasna ukrainska literaturna mova* [The modern Ukrainian literary language]. Kyiv, Vyshcha shkola Publ., 493 p.
15. Isachenko, A. V. (2003). *Grammaticheskii stroy russkogo yazyka v sopostavlenii so slovatskim: Morfologiya* [Grammar of the Russian language in comparison with Slovak: Morphology]. Moscow, Yazyki slavyanskoy kul'tury Publ., 880 p.
16. Kal'ko, M. (2008). *Aspektualnist: katehoryzatsiia, klasyfikatsiia i reprezentatsiia v suchasni ukrainskii literaturnii movi: Monohrafiia* [Aspectuality: categorization, classification and representation in modern Ukrainian literary language: Monograph]. Cherkasy, 384 p.
17. Kravchenko, A. V. (1995). *Glagol'nyy vid i kartina mira* [Verbal aspect and worldview]. *Izvestiya Rossiyskoy akademii nauk. Seriya literatura i yazyk* [Proceedings of the Russian Academy of Sciences. Series of literature and language], 1995, V. 54, no. 1, pp. 49 – 61.
18. Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar. Vol. 1. Theoretical Prerequisites*. Stanford (California).
19. Leman, F. (1997). *Grammaticheskaya derivatsiya u vida i tipy glagol'nykh leksem* [Grammatical derivation of aspects and types of verbal lexemes]. *TASF*, Moscow, V. 2, pp. 43 – 62.
20. Lomov, A. M. (1994). *Tipologiya russkogo predlozheniya* [Typology of Russian sentence]. Voronezh, Voronezh University Publ., 278 p.
21. Maslov, Yu. S. (1962). *Voprosy glagol'nogo vida* [Questions verbal aspect]. Moscow, Publishing House of Foreign Literature, 435 p.
22. Meye, A. (1951). *Obshchoslavjanskiy yazyk* [Common Slavonic language]. Moscow, Publishing House of Foreign Literature, 491 p.
23. Paducheva, E. V. (1996). *Semanticheskie issledovaniya: Semantika vremeni i vida v russkom yazyke. Semantika narrativa* [Semantic research: Semantics tense and aspect in Russian. The semantics of the narrative]. Moscow, Yazyki slavyanskoy kul'tury Publ., 480 p.
24. Petrukhina, E. V. (2012). *Aspektuad'nye kategorii glagola v russkom yazyke v sopostavlenii s cheskim, slovatskim, pol'skim i bolgarskim yazykami* [Aspectual category of the verb in Russian language in comparison with Czech, Slovak, Polish and Bulgarian]. Moscow, «LIBROKOM» Publ., 256 p.
25. Pliushch, M. Ya. (2010). *Hramatyka ukrainskoi movy. Morfemika. Slovtvir. Morfolohiia* [Ukrainian grammar. Morphemics. Word formation. Morphology]. Kyiv, «Slovo» Publ., 328 p.
26. Potebnya, A. A. (1958). *Iz zapisok po russkoy grammatike* [From the notes on Russian grammar]. V. 1st – 2nd. Moscow, Uchpedgiz Publ., 536 p.
27. Rusanivskiy, V. M. (1971). *Struktura ukrainskoho diieslova* [The structure of the Ukrainian verb]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 315p.
28. Tymchenko, Ye. K. (1928). *Vokatyv i instrumental v ukrainskii movi* [Vocative and instrumental in the Ukrainian language]. Kyiv, Ukrainian Academy of Sciences Publ., 188 p.

29. Vinogradov, V. V. (1972). *Russkiy yazyk. Grammaticheskoe uchenie o slove* [Russian language. Grammatical doctrine of the word]. Moscow, Leningrad, 616 p .
30. Vykhovanets, I. R. (1993). *Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys* [Ukrainian grammar. Syntax]. Kyiv, Lybid Publ., 368 p .

The article revealed categorical significance of multiple -distributive action verbs caused by their inner essence as linguistic units, the content of which includes propositional function of predicate in a sentence-utterance.
Keywords: predicate, multiple-distributive action verbs, propositional structure, syntaxeme.